Ísland og fjórða iðnbyltingin

Dr. Huginn Freyr Þorsteinsson

Aton

Mars 2019

Skýrsla nefndar um fjórðu iðnbyltinguna

Inngangur	3
Niðurstöður nefndar um fjórðu iðnbyltinguna	5
Iðnbyltingarnar fjórar	10
Iðnbylting á Íslandi	14
Fjórða iðnbyltingin	18
Sjálfvirknivæðing með gervigreind	21
Uppbrot í kjölfar sjálfvirknivæðingar	23
Spár um sjálfvirknivæðingu og þróun vinnumarkaðar	25
Hvaða störf eru líklegust til að verða fyrir áhrifum sjálfvirknivæðingar?	28
Mat á áhrifum sjálfvirknivæðingar á íslenskan vinnumarkað	30
Uppbrot á íslenskum vinnumarkaði	34
Færni og menntun	40
Ísland á þröskuldi fjórðu iðnbyltingarinnar: tækni og nýsköpun	44
Tækifæri Íslands sem auðlinda- og þekkingarhagkerfis	49
Siðfræði og tækniþróun	54
Jöfnuður og tæknibreytingar	57
Gervigreind og fjölbreytileiki	59
Tilvísanir	62

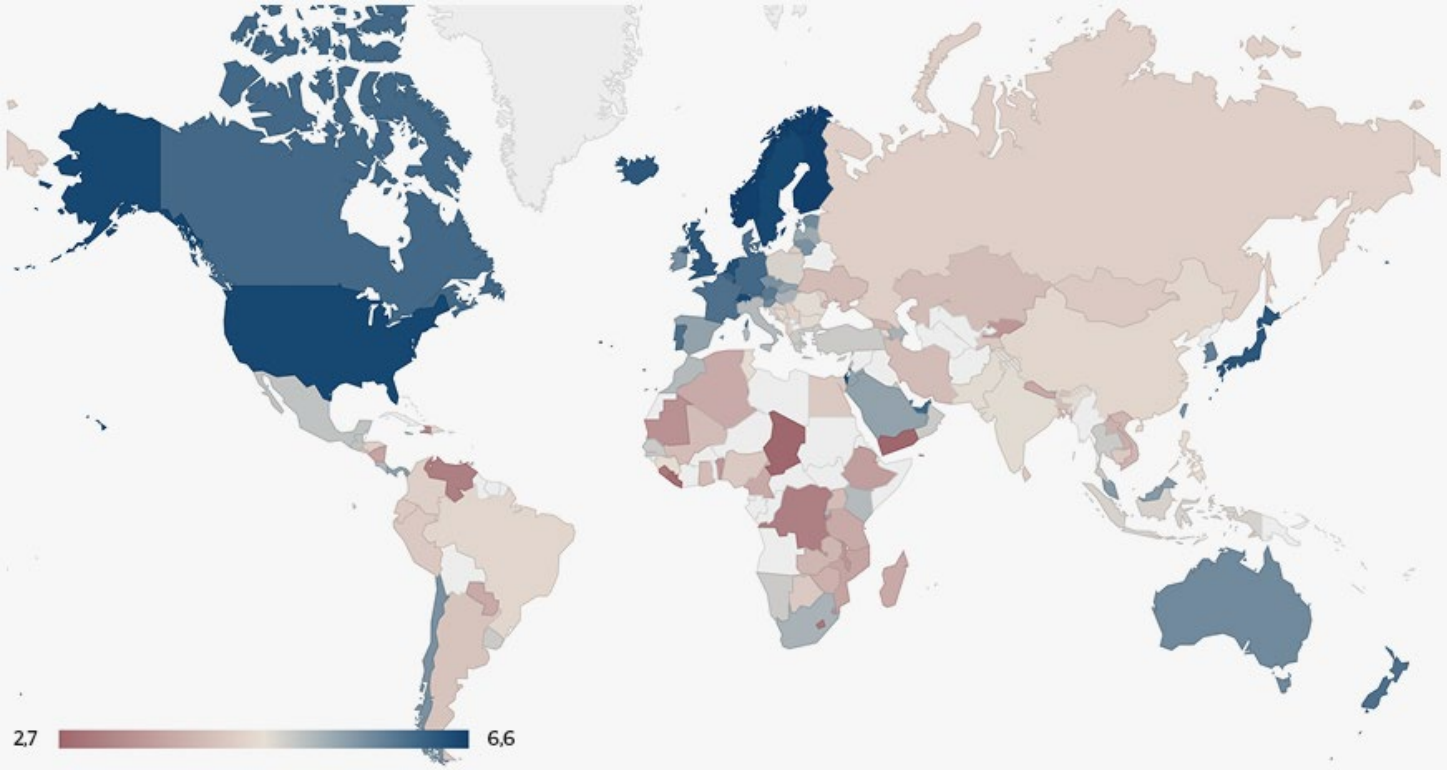

Iðnbyltingar

- Fyrsta (gufuafl) 1760-1870
- Önnur (rafvæðing) 1870-1970
- Þriðja (upplýsingatækni) 1970-2010
- Fjórða (gervigreind) 2010-

Þjóðir standa misvel þegar kemur að innleiðingu tækni

- Á Íslandi tölum við um að takast á við fjórðu iðnbyltinguna.
- Hér eru tæknilegir innviðir til staðar sem gerir það mögulegt.
- Mörg ríki aftur á móti eru enn að innleiða tækni úr fyrri iðnbyltingum.

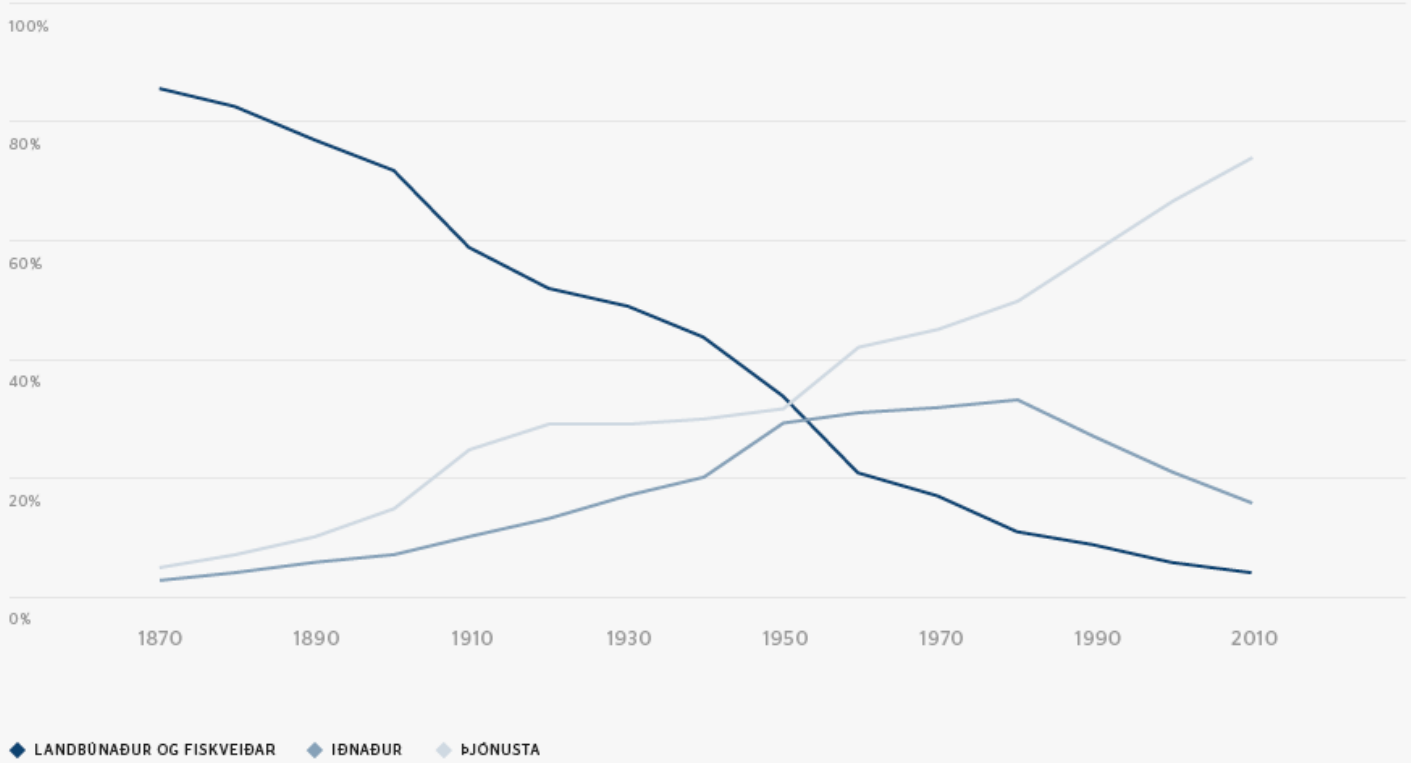
Fjórða iðnbyltingin

- Tæknilegar nýjungar
  - Gervigreind og vélrænt nám
  - Líf- og öreindatækni
  - Viðbótarveruleiki (*e. augmented reality*)
  - Gríðargögn (*e. big data*)
  - Þrívíddar- og svo fjórvíddarprentun
  - Hlutanetið (*e. internet of things*)
  - 5G
- Lykilhugtök sem skýra drifkrafta
  - Gervigreind
  - Samlegðaráhrif
  - Uppbrot (*e. disruption*)

Uppbrot á vinnumarkaði

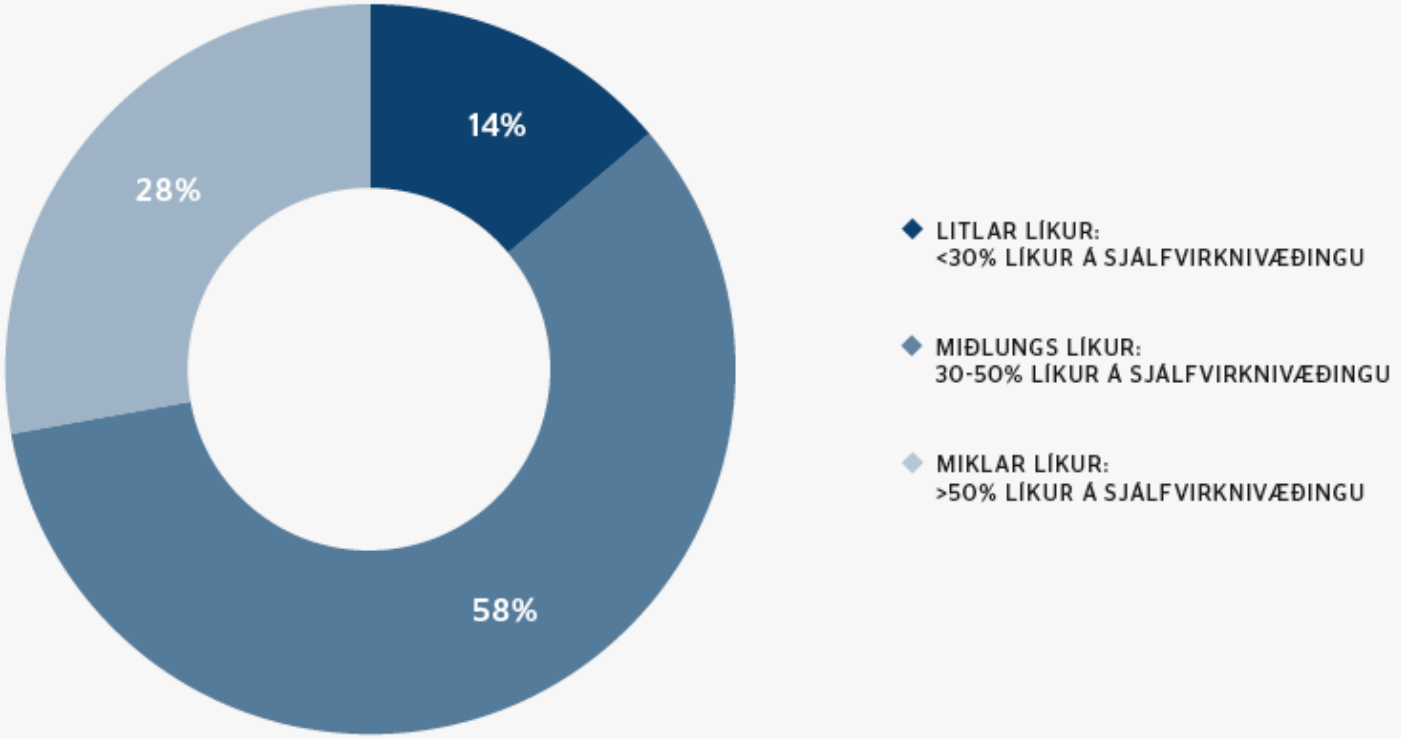
Þekkjum vel til breytinga á vinnumarkaði

- Vinnumarkaðurinn á Íslandi hefur breyst mikið á rúmlega 100 árum.
- Störfum í landbúnaði og fiskveiðum fækkað verulega en mikil fjölgun í þjónustu.
- Árið 2010 störfuðu 76% landsmanna við þjónustu, 18% við iðnað og 6% við fiskveiðar og landbúnað.

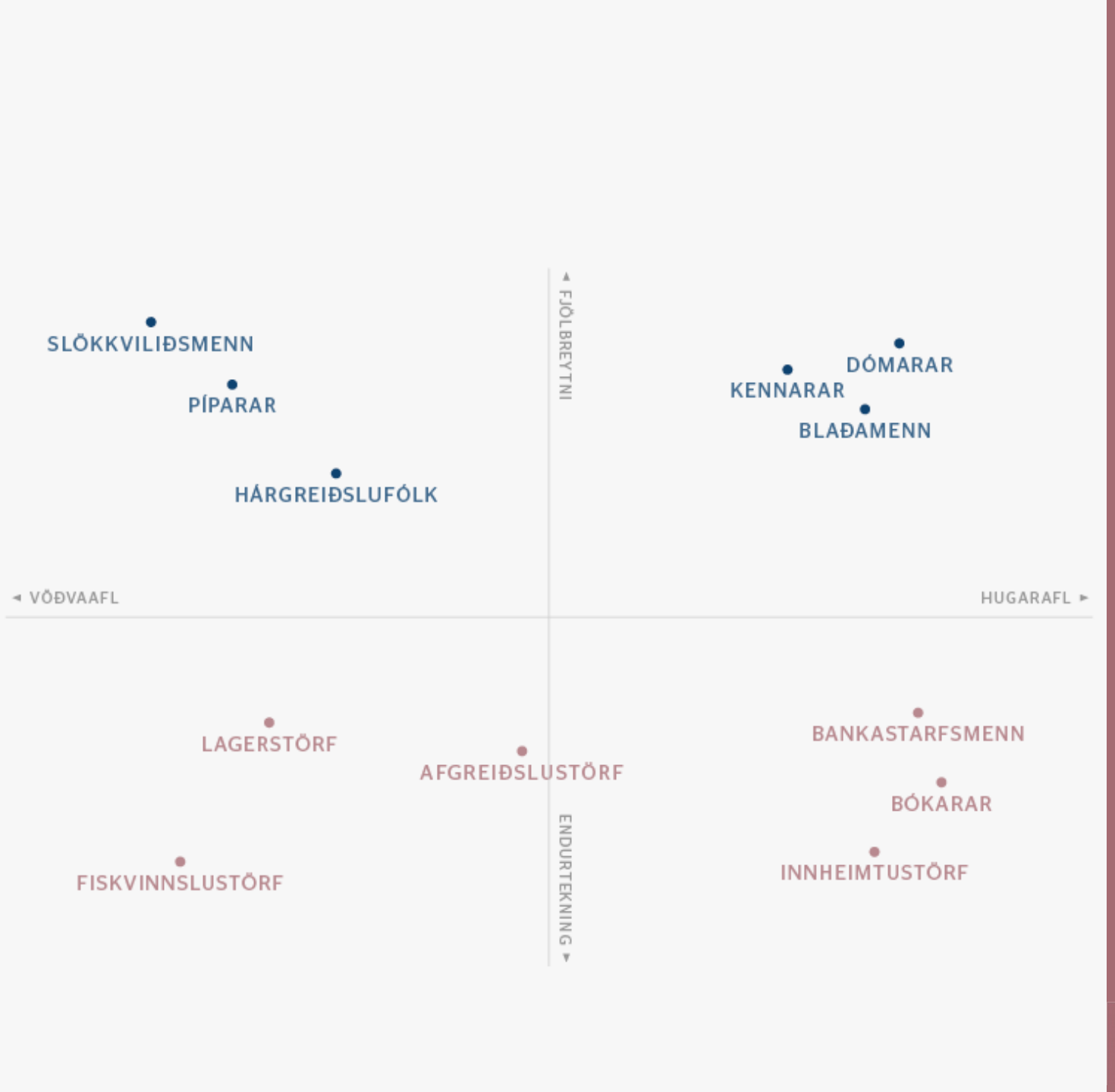
Spá um áhrif sjálfvirknivæðingar á íslenskan vinnumarkaður

- Miklar líkur á að um 28% íslensks vinnumarkaðar verði fyrir verulegum breytingum eða að störf hverfi alveg vegna sjálfvirknivæðingar. (54000 einst./2017)
- Um 58% starfa verða fyrir talsverðum breytingum (113.000/2017) .
- Aðeins 14% starfa breytast lítið (27.000/2017).

Ný vídd fjórðu iðnbyltingarinnar

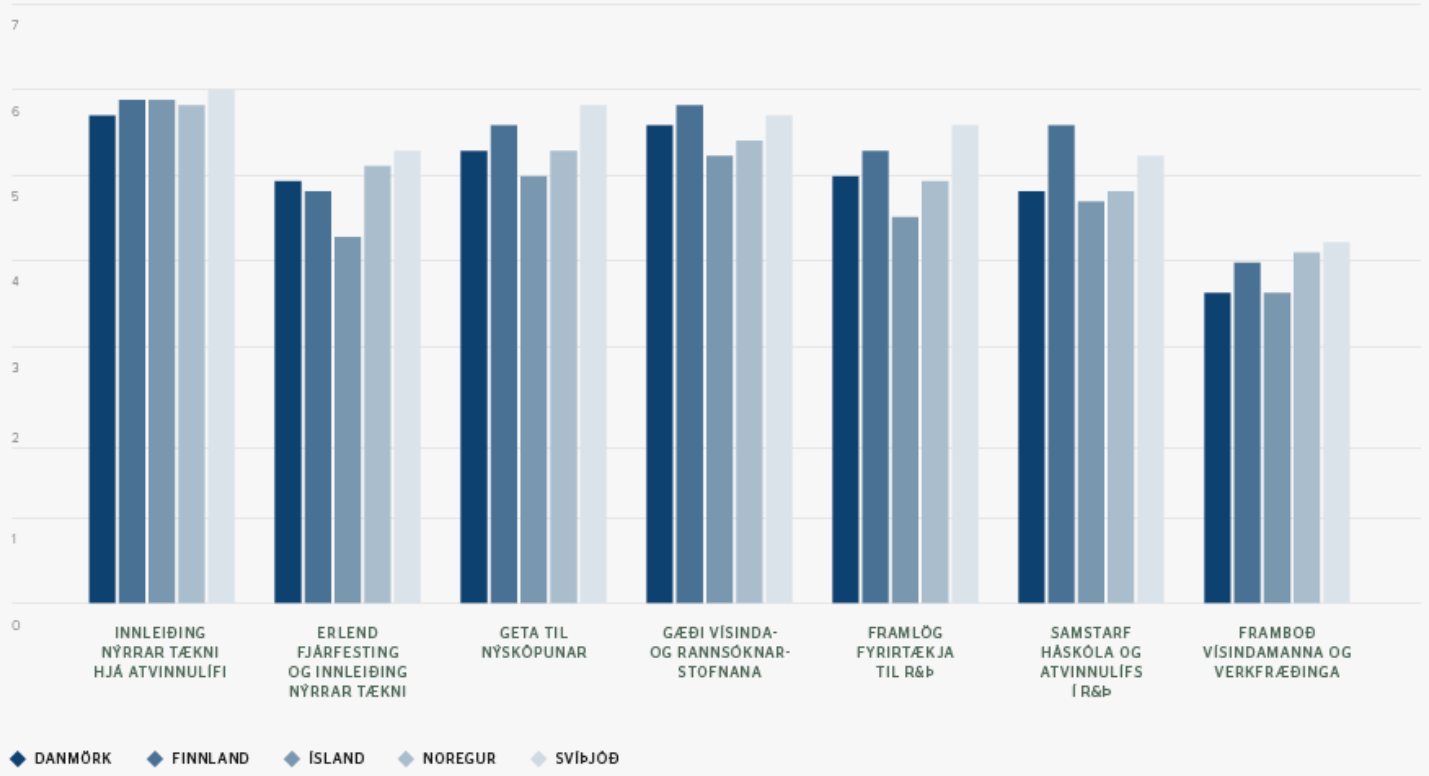
- Sjálfvirknivæðing hefur breytt eðli starfa þar sem vöðvaafl og endurtekning einkenna vinnuna.
- Með tilkomu gervigreindar munu störf þar sem hugarafl er notað en talsvert um endurtekningar breytast.
- En einnig störf sem eru þar á milli.
- Fjölbreytt störf (flóknir ferlar) breytast minna.

Tækifæri Íslands

Staða Íslands

- Norðurlönd standa vel að vígi á mörgum sviðum sem rétt að horfa til þegar við veltum fyrir okkur fjórðu iðnbyltingunni.
- Ísland stenst ágætlega samanburð við Norðurlöndin á mörgum sviðum.
- Tæknilegir innviðir einnig öflugir á Íslandi.
- Þá hafa Íslendingar í gegnum tíðina verið duglegir við að tileinka sér nýja tækni.

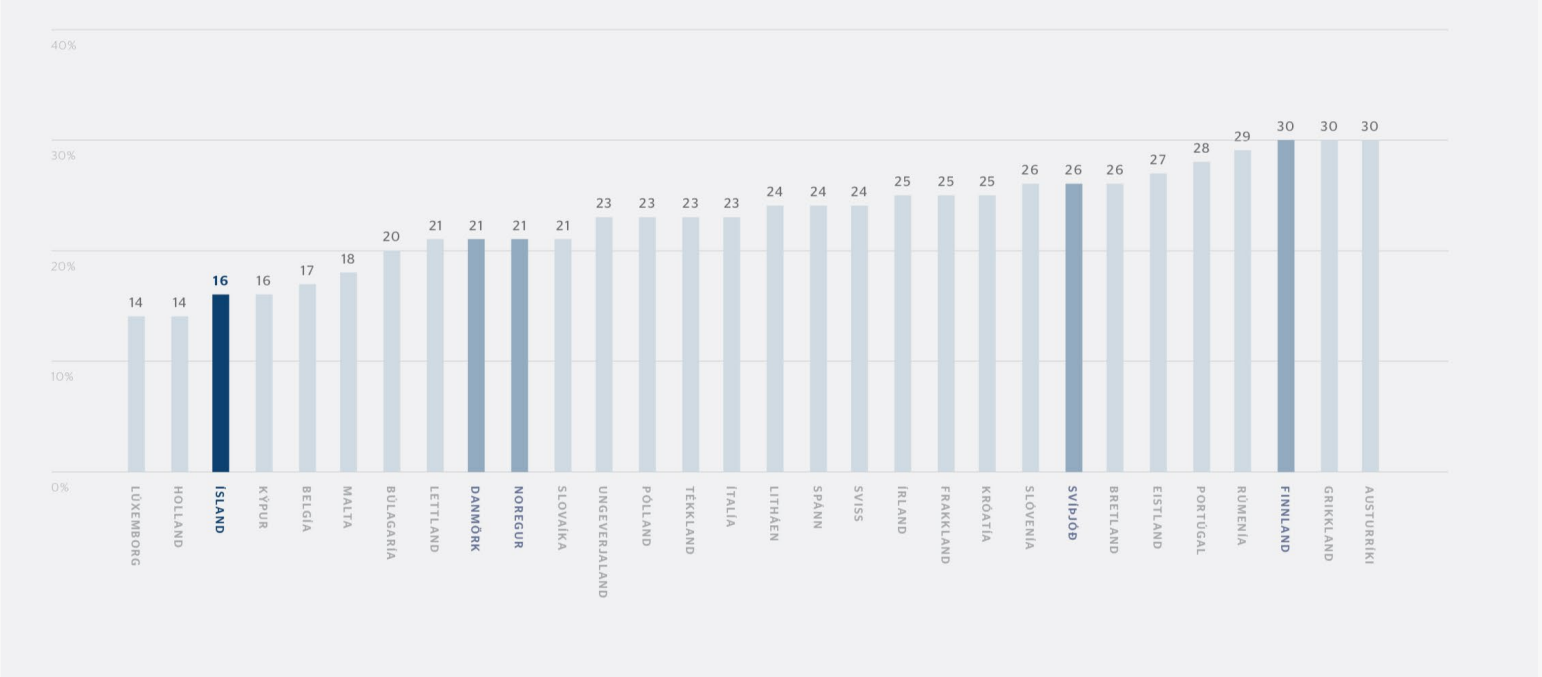

Breytt færni

- Samfélagsbreytingar af völdum tækni kalla á breyttar áherslur þegar kemur að færni.
- Listi World Economic Forum um færni- og hæfnisþætti setur fram spá um þessa þætti.
- Skapandi og gagnrýnin hugsun ásamt færni til að leysa flókin verkefni tróna á toppnum.
- Athugið líka tilfinningagreind.
- Listar sem þessir eiga ekki bara við um atvinnulíf heldur einnig þátttöku í samfélagi og öðru eins og vísindastarfi.

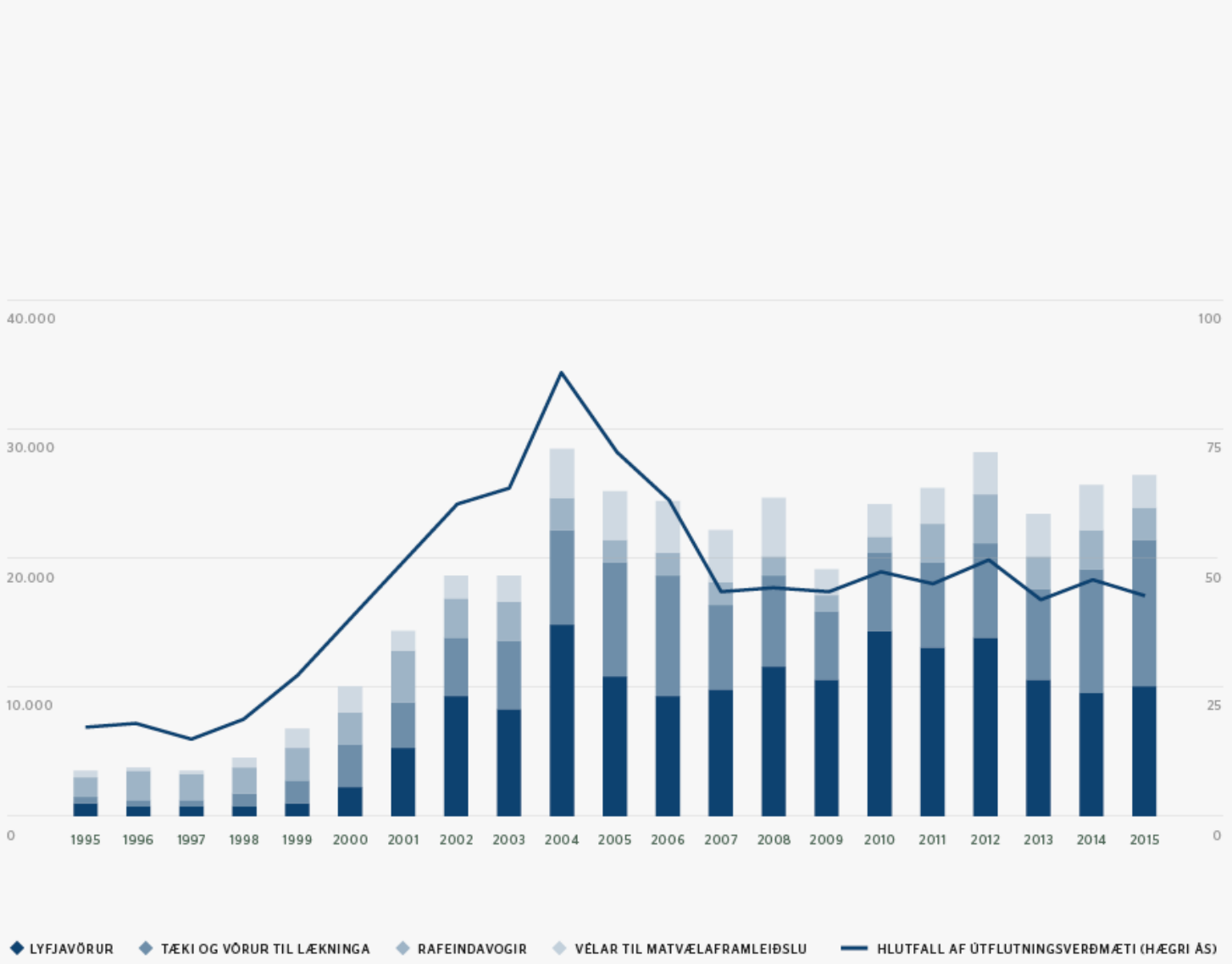
	2020		2015
1.	Leysa flókin verkefni	1.	Leysa flókin verkefni
2.	Gagnrýnin hugsun	2.	Teymisvinna
3.	Skapandi hugsun	3.	Mannauðsstjórnun
4.	Mannauðsstjórnun	4.	Gagnrýnin hugsun
5.	Teymisvinna	5.	Samningatækni
6.	Tilfinningagreind	6	Gæðastjórnun
7.	Dómgreind og ákvarðanataka	7.	Þjónustulund
8.	Þjónustulund	8.	Dómgreind og ákvarðanataka
9.	Samningatækni	9.	Virk hlustun
10.	Vitsmunalegur sveigjanleiki	10.	Skapandi hugsun

Vísindi, tækni, verkfræði og stærðfræði menntun eftir löndum. (STEM)

Tækifæri Íslands

- Fjölmörg tækifæri fyrir íslenskt atvinnulíf í fjórðu iðnbyltingunni.
- Á mörgum sviðum verðum við viðtakendur tæknilausna. En verulegur ábati í skipulagðri hagnýtingu hennar.
- Getum orðið gerendur líka á ákveðnum sviðum. Sjávarútvegur, orka, heilbrigðistækni og margs konar nýsköpun.

Siðferðileg álitamál

Siðfræði og tækniþróun

- Uppbrot á siðferðilegum viðmiðum. Persónuvernd, frelsi einstaklingsins, lýðræði og sjálfræði. Verulegar áskoranir.
- Jöfnuður. Verulegt hagræði fyrir fyrirtæki í að nýta sér tækni fjórðu iðnbyltingarinnar. Tryggja þarf sanngjarna dreifingu gæða. Allt samfélagið tekur þátt í tæknibreytingunni.
- Fjölbreytileiki. Hverjir hanna og þróa gervigreind? Hvaða upplýsingar nýtum við í að þróa gervigreind?

Niðurstöður

Niðurstöður nefndar um fjórðu iðnbyltinguna

1. Fjórða iðnbyltingin: Öflug ný tækni með víðtæk áhrif.
2. Ný tegund sjálfvirknivæðingar leiðir til uppbrots.
3. Verulegar breytingar á vinnumarkaði í vændum.
4. Ísland er tæknilega vel í stakk búið til að taka þátt í fjórðu iðnbyltingunni.
5. Opinber stefna hefur mikil áhrif á hvernig samfélög aðlagast og nýta sér tækni.
6. Nýr stuðningur við færni í grunntækni fjórðu iðnbyltingarinnar nauðsynlegur.
7. Uppbrot vegna tæknibreytinga fjórðu iðnbyltingarinnar skapar siðferðileg álitamál.

Ísland og fjórða iðnbyltingin

Ísland og fjórða iðnbyltingin